

הגיליון מוקדש לעילוי-נשמתו של מורי-חמי, אשר אהב את התורה בכל ליבו, נפשו ומאודו, הרב יוסף ב"ר אברהם ז"ל. ת. נ. צ. ב. ה.

פרשת ויצא תשפ"ו גיליון מס' 764

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

כל גל וגל

החסר של יעקב אינו לימים של ערבית בחיינו

1.

התורה אינה מספרת סיפורי-דברים בעלמא. לכאורה כדי לספר על החלום די היה ב'וילן שם', מדוע יש צורך לספר שזה קרה משום ש'בא השמש'?

אולי מדובר כאן גם במסר לחיים היהודי ה'יעקובי' שנמצא בימים של מרידות, המהלך שמבטא את דרכו של יעקב שתיקן תפילת ערבית בימי לילה של גלות:

כאשר 'בא השמש', כאשר החושך יורד ונראה כי אפסה תקווה - זה זמן להנמיך קומה

2.

בבחינת 'וילן שם'.

יעקב מסמל את המצב הקודר של ה'ערבית' - מצב של עלטה בחיים. הדרך להתמודד עם העלטה היא באמצעות 'ויפגע במקום', באמצעות תפילה חרישית, אך גם באמצעות 'וילן שם' - הבנה כי לא צריך להיאבק במים הזידונים המאיימים להכריע אותך, אלא יש 'להוריד את הראש' בפניהם עד יעבור זעם.

רבינו תם כבר הדריכנו ב'ספר הישר' כי הדרך להתמודד עם 'ימי שנאה', 'ימים אשר אין בהם חפץ', ימים בהם החשק לתורה נאלם, הוא לא להיאבק בכח, אלא להכניע עצמך מול המצב ולהתאזר בסבלנות. לפעול במינון נמוך, במודע, כדי לצלוח את הגל. ('מינון נמוך' זה יכול להיות

בימים של גלים
סוערים, יש להוריד
את הראש בפניהם,
במודע, עד יעבור זעם

לימוד של סוגיות 'קלות' במקום סוגיות עיוניות 'כבדות').

גם ב'ימי השנאה' לא כדאי להשתיק לגמרי את קול הלימוד. רצוי כן להגיע ל'סדר', ופשוט ללמוד ב'אש נמוכה' (שבסוף אולי כן תהפוך לגבוהה...).

כלל הוא בידינו: "משכני - אחר כך נרוצה": גם אם בתחילה התחושה מרירה-משהו, בסוף הדבקות בלימוד יוצרת תשוקה ודבקות גדולה בסוגיה.

אמר רבן גמליאל: פעם אחת הייתי מהלך בספינה וראיתי ספינה אחת שנשברה, והייתי מצטער על תלמיד חכם שבה - ומנו רבי עקיבא. וכשעליתי ביבשה בא וישב ודן לפני בהלכה. אמרתי לו: 'בני, מי העלך?' אמר לי: 'דף של ספינה נודמן לי, וכל גל וגל שבא עליי - נענעתי לו ראשי'. מכאן אמרו חכמים: אם יבואו רשעים על אדם - יענע לו ראשו (גמרא יבמות קכא, א)

א. י. פ.

סוגיית הספר הנדיר

הגמרא (בבא בתרא יט, א) דנה באשר לדבורים שיוצאים ומזיקים את החרדל של השכן. מלבד (או יחד) עם סוגיית 'שכנים' יש כאן שאלה של 'נזיקין'. הגמרא מביאה את הדעה שסבורה כי אין כאן נזק אמיתי לעלה החרדל, כי הוא שב וצומח (ראה רש"י וראשונים). ולכאורה צריך ביאור מה בכך ששב וצומח, סוף-סוף הדבורים מזיקות את העלים ומכלות אותן.

וחשבנו השבוע לבאר בהקדם מה שלמדנו בגמרא בתחילת מסכת בבא קמא (ג, א) בסוגיית 'מכליא קרנא'. לגמרא שם הייתה הוזה-אמינא כי אם הבהמה אוכלת שחת שעתידיה לצמות, בעליה לא יתחייב עליה מדין מזיק של 'שן', וזאת משום שהשחת עתידה לצמות כבתחילה, ואף לגדול יותר בשל הכילוי הזה (ראה רשב"א, וברש"י כתב קצת אחרת).

וההסבר הזה כפי שכבר נודע בשערים דין-התורה שהיה אצל מרן הגר"ח מבריסק (ראה ספר 'חידושי הגר"ח השלם' - מסכת בבא קמא, עמוד ס"ד) אודות שני אנשים שהאחד כילה לחברו ספר נדיר ויקר-מציאות שהיה שווה חמש מאות רובל, ועתה נותר בידו עותק אחרון ויחיד, ובכך עלה ערכו לאלף רובל, כך שלמעשה לא הפסידו ממון, אלא את החפץ בלבד - האם חייב על כך או לא. שורש השאלה היא כמובן: האם המחייב על הנזק הוא על עצם מעשה הנזק של הממון (וישנו); או שמא על חיסרון-הממון שבעטיו (וסוף-סוף איננו).

בכך הסביר הגר"ח את ההוא-אמינא שלבסוף נדחתה, אודות 'לא מכליא קרנא' לגבי שחת שעתידיה לצמות שפעולת נזק יש כאן אולם חיסרון ממון בפועל - לא.

ובדרך זו נראה היה לנו להטעים גם סוגיה דנן: נכון בהחלט שהדבורים מזיקים את עלה החרדל, אולם אם הוא עתיד לצמות (בפרט אם ביתר-שאת) הרי שהפסד-ממון בפועל איננו, וממילא ייתכן ואין חובת ממון המזיק מדין אב 'שן' בכגון דא (ראה ריטב"א שאכן כתב שחייב על נזק הדבורים מדין 'שן').

הפניקס של החנך

דילמות הינוכיות אקטואליות

הדרשה והמבוכה [ב']

ניצוד תהיה אהוב וחוערן בחברה?

הרה"ג רבי יעקב ב. פרידמן שליט"א

סופר בית הישיבה

הלכה למעשה: איך תיצור אהדה חברתית? בחורים רבים אומרים לי: "אני כוכב בחברה. מקשיב, עונה, צוחק עם כולם, אבל אני לא מרגיש שהחברה אתי!".

אתה יודע למה אתה לא מרגיש שהחברה אתך? אתה בעצמך הסברת: "אני כוכב בחברה!".

הדבר האחרון שהחברה מבקשת וזקוקה לו באמת, הם "כוכבי חברה". החברה מבקשת שתקשיב לה. שתזרום לתוככי צרכיה. "לצחוק, לכבד", לא יקדמו אותך במילימטר.

מה כן?

אתה מעוניין לחדור ללב ידידיך? אל תתחכם. הנה עצה מעשית: חבר אומר 'חבורה'. מה עושים רוב הבחורים? במהלך הדברים הם נוטים לחשוב בקדחתנות איך הם יגיבו לדברים, איך הם יפריכו, מה הם יוסיפו לדברים...

במילים אחרות: "איך אני אצטייר חכם!"

בכלל, מי שמשתתף ב'חבורה' של בחור צעיר, צריך להבין לרגשותיו ולהטות אוזן לדפיקות לבו הנרגש. צעיר בתחילת דרכו ניגש בחרדה לאמירת 'חבורה', הוא מסדר במוחו את רצף ה'רייד' וסדר ההרצאה שלו, וכשאתה מערבב את הלמדנות הפרטית שלך בחגיגה הנרגשת שלו, אתה עלול להסיט אותו מהמהלך שלו ולבלבל אותו.

גם אם יתפתל וינסה להשיב לך - ידיד נפש לא תשיג שם!

הנכס החשוב ביותר בקשר חברתי - הוא הבעת התעניינות. אם בעל ה'חבורה' משמיע במהלך ה'חבורה' משפט כמו "ולפי מה שאמרתי מתורצת קושיית הריטב"א" - התגובה היחידה שתחדור באמת ללבו הנרגש של אומר ה'חבורה', הוא המשפט הנפלא: "ההסבר שלך בהשגת הראב"ד נפלא ממש!"

אותו רגע מבורך, בשש מילים חמימות - רכשת לך ידיד נפש!

בחור משמיע חידוש. אל תסתפק בהקשבה. הנכס החשוב ביותר בקשר חברתי, הוא התעניינות פעילה. הוסף משפט מתפעל אחד בלבד:

"באמת! ככה תירצת את הקושיה?!"

ואם עוטפת אותך רוח נדיבה, תעמיק יותר אל תוככי עולמו, ותשאל:

"ולפי ההסבר שלך, איך אנחנו מבינים את קושיית הר"ן?"

אין צורך בחנופה. הבעת התעניינות היא נשמת-אפו של הקשר החברתי! שאלה מתעניינת - תחדיר לעורקי לבו של חברך את התחושה, שאתה שותף לעולמו. גילוי התעניינות משמש הוכחה שאתה מתארח בעולמו, במוחו!

הבעת התעניינות היא 'שער הכניסה' ללבבו של הזולת. והיא גם השער שדרכו ייכנס הזולת ללבך שלך! זו הדרך היחידה בה מעמדך התורני ישפיע על יחסי החברה שלך. בחור מרגיש מוערך - אם בחור חשוב מתעניין בדבריו.

דרכו של עולם: כולם רוצים חמימות מאיש נכבד!

אתה יושב בחדר אוכל. אחד הבחורים הסועדים מספר סיפור שהעיק על לבו. "היה לי היום יום נורא. נסעתי ללשכת הגיוס, (לאחר התראה שלישית כמובן), נסעתי עד ירושלים, ובסוף היה סגור שם. עזבתי חברותא זועפת, ובסופו של דבר גם המשגיח כעס עליי! וכל זה לחינם. איזה יום נורא!"

יש שלשה סוגי תגובות המצויים בחדרי אוכל:

יש סוג בחורים הממשיכים לברור בשקידה את הבצל מהסלט שלהם, ומגיבים באדישות לסיפור הנרגש. זו תגובה ילדותית טיפוסית, מה שלא מעניין אותי - לא קיים. לא קרה. לא קורה.

בחורים רבים מדיי נוטים 'להסביר' לבחור מה שקרה: "המשגיח כעס עליך כי הוא היה עצבני אתמול על..." וגו'.

הגרוע מכולם הוא הבחור המוצא תמיד את עצמו - גם באירועים של אחרים:

"גם לי קרה פעם דבר כזה!"

לא מעניין את הבחור אם גם "לך קרה פעם דבר כזה". לא מעניין אותו למה המשגיח היה עצבני. כל שהוא מחפש - הוא רגש השתתפות בצערו.

גילוי אמפתיה. גילוי חביבות ואהדה.

איך עליך להגיב?

הכי פשוט שיש. הענק לאיש שיחך את ההרגשה שהוא רצוי. תן לו הרגשה שדבריו מעניינים אותך. אם הוא ירגיש כך - קנית את ליבו במשפט אחד בלבד!

אתה יכול לומר בפשטות:

"איזה מסכן! את כל זה נסעת לחינם!"

לכל הדעות לא הברקה של רבי חיים. אבל אם תביע חמימות והשתתפות - חדרת אל ליבו!

כשביטאתי ב'קידוש' האמור דברי חכמה, הם לא הותירו חותם על לבבות השומעים עד הרגע בו התחברתי למנגינתם, והבעתי הזדהות עם עולמם! באותו רגע בו הזדהיתי עם עולמם הפכה גם חכמתי לאהובה ונרצית!

מרוב צער. איך בעלה של אימי עשה דבר כזה בקופסה מוכספת שאינה שייכת לו כלל? הבן הכריז כמה פעמים שהוא מאוד מקפיד על כך, ואינו מוחל לאביו החורג על מה שעשה.

הדבר היה בחודש טבת. בסביבות פורים אירע דבר מפתיע. יונה הגיעה לפתח ביתו של הבן הבכור, ולא זזה משם. ניסו לסלקה, וללא הועיל. בעל הבית לקח מטאטא וסילק את היונה, עד לרחוב, והנה היא שבה. ביום שלמחרת נטל שקית גדולה והכניס את היונה לתוכו, והשליכה אל פח-האשפה הקרוב, ולא חלפו 2 דקות והנה הוא שוב נוחתת בפתח הבית.

כל אחד שצפה במחזה הבין שיש כאן משהו, והיונה אינה מגיעה סתם-כך אל הבית. בשלב מסוים, הילד בן ה-11 פלט משפט מפיו: 'אבא, אולי זה מי ששבר את קופסת האתרוג?' - - -

צמרמורת אחזה לפתע בלבו של בעל-הבית שקופסת האתרוג היתה ברשותו, אבל תוך-כדי-דיבור הוא אמר שנית שגם אם זה הוא, 'אינני מוחל לו על החור שעשה בקופסה'.

כאן התערבה אשתו של הבן ואמרה: 'ואם זה באמת אביך החורג שהתגלגל אליך מן השמים, לא תמחל לו!'

'אבל כל-כך קשה לי', אמר הבעל. חלפו כמה דקות והוא משתכנע, וצועק בקול 'מחול לך' 3 פעמים.

והיונה חלפה-עפה מיד מן המקום.

*

(על-פי ביטאון שכונת רמת אלחנן 'קול ברמה', בעריכת ואדיבות ידידנו סופר הבית היהודי רבי משה-מיכאל צורן הי"ו)

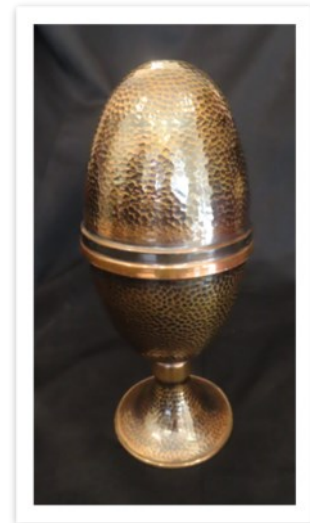
לתשומת-ליבכם!

מהדורת הדפוס מצומצמת! ניתן

לקבל את הגיליון למייל ללא

תמורה בשליחת דוא"ל לכתובת:

abyisrael@gmail.com

מעשה בקופסת אתרוג

**קופסת-האתרוג המוכספת היתה מנותצת והבן לא מחל
למי שעשה זאת...**

שח מגיד-המישרים הנודע רבי חיים מאיר דוד הלוי גרוסמן שליט"א:

בבני ברק נפטר יהודי, והשאיר אחריו 4 ילדים, 2 בנים ו-2 בנות. האמא התחתנה שנית ועברה לגור עם בעלה בבורו פארק. בין יתר חפצי הירושה שהותיר האב היו קופסת אתרוג מוכספת, וסידור.

האמא לקחה את הפריטים הללו איתה לאמריקה, וכיון שבניה היתומים היו עדיין קטנים, נתנה אותם לבעלה השני. מעשה זה היה שלא לפי ההלכה מפני שאשה לא יורשת, והפריטים לא שייכים לה, והיא אינה מורשית להעבירם לבעלה. במקום שיש בנים, הכל שייך להם.

כאשר נפטר הבעל השני, החזירה האמא את קופסת האתרוג והסידור לילדיה. הבכור קיבל את הקופסה והשני את הסידור.

והנה, הבן רואה שבראש הקופסה יש חור, המכער את צורת הפריט, והודעו. כאשר שאל את אימו למהות החור, השיבה שבראש הקופסה היה סמל מגן-דוד, כמקובל בשנים ההן, וכיון שבעלה השני התפלל באחת הקהילות באמריקה שבהן 'לא נהוג' להתפאר בסמל זה, הוא ניתץ את המגן-דוד, וכך נותר החור.

הדבר הכאיב מאוד-מאוד לבן הבכור, והוא לא ידע את נפשו

מלווה הלכה

אקטואליה מזווית יהודית

עוד סיפור: פעם, באתי ואמרתי לו שאני רוצה לערוך איזה אירוע לחיזוק. הוא שאל, כמה יהיו שם; אמרתי: אולי חמש מאות איש. אמר לי: 'לא חבל?' אמרתי לו: מה 'חבל'? אני מזמין את הרב לשיעור! אמר לי: "אני כותב 'ביע אומר' לא לחמש מאות איש; אני כותב למיליונים! לדורות הבאים אני כותב!"

הוא לא הצטמצם בעולם שלו, שהוא באותו זמן היה בו. הוא הסתכל קדימה, לדורות הבאים. משם הספרים, ומשם הגדלות שלו!

<<<

אסיים בעניין חשוב, שכדאי לומר אותו דווקא עכשיו, שהוא מעניינא דיומא: פעם הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א אמר, בויכוח שהיה עם זבולון המר [או מישהו אחר מהמפד"ל], באולם 'וינגרטן'. כשהוא נשאל על גיוס בני ישיבות לצבא - הוא צעק: 'מה אתה רוצה? לסגור את הישיבות??? אספר לך סיפור: יש תלמיד חכם גדול בדורנו, הרב עובדיה יוסף. אח שלו, היה סגן אלוף בצה"ל. אני שואל אותך: אם חלילה הרב עובדיה לא היה הולך לישיבה - איך העולם היה נראה בלעדיו??? ואני שואל שאלה גדולה יותר: אם גם אחיו היה הולך להיות ראשון לציון - איך אז העולם היה נראה, עם שניים!! (על-פי גיליון 'שער המלך' פרשת לך לך תשפ"ו).

'הייתי קונה זמן בכסף...'

גילוי מעניין: כשמרן חשש שהחתן הטרי שלו הוא 'חשמלאי'...

אספר לכם סיפור קטן - מספר הגאון הגדול רבי מרדכי טולידאנו - אב"ד ירושלים. זכיתי, ונישאתי לבת של מרן רבינו עובדיה יוסף זיע"א.

קצת אחרי החתונה, למדתי בכולל, וקיבלנו מלגה זעומה. יום אחד, התקלקלה מכונת הכביסה. אין לי כסף; מה אעשה עכשיו? לקחת טכנאי? הוא עולה לפחות שש מאות שקל היום, ואז בלירות - אבל זה היה כל המשכורת!

אמרתי: אין לי ברירה, אני חייב ללמוד את המקצוע. פתחת את המכונה, בדקתי, וראיתי שהמנוע לא עובד. ניחשתי שכנראה זו הבעיה; פירקתי את המנוע, ולקחתי אותו לתיקון אצל 'עוליאל' שהיה במקור ברוך. הוא אישר את האבחנה שלי, ושאל אם לתקן את המנוע או שארצה חדש. לשאלתי, השיב כי התיקון יעלה רק מאה וחמישים לירות. הסכמתי בשמחה.

חזרתי הביתה, הרכבתי את המנוע - וראה זה פלא: המכונה חזרה לפעול. קראתי לאשתי בשמחה, ואמרתי לה: ברוך ה'! תראי: הרווחנו מאות לירות! לא צריך לשלם לטכנאי, המכונה עובדת, הכל רגוע!

אשתי, שראתה את אבא שלה לומד תורה כל ימיה, הלכה לאבא שלה: אמרת, שהבאת לי בחור ישיבה; מה הבאת לי? טכנאי מכונות כביסה??

אמר לה הרב: תירגע. יהיה בסדר. אחר כך, בא אלי מהצד, ואמר לי כבדרך אגב: אתה יודע, חכם מרדכי; אני מימיי לא עשיתי שום עבודה בבית! הזמנתי רק בעלי מקצוע. אתה יודע למה? זמן זה חשוב. בזמן אפשר ללמוד. אם הייתי יכול לקנות זמן בכסף - הייתי קונה!!!

זהו ניצול הזמן של הרב!

שבת בצפת

דירת 5 חדרים, ממוזגת, עם יחידת-הורים מפוארת, 11 מיטות, מרפסת 25 מ"ר עם נוף מרהיב לכל הכינרת והגולן.

לפרטים, פל': 052769-7719

